

Åtgärder mot konjunkturförsvagningen

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett skatteutskottet tillfälle till yttrande över tre motioner med förslag om åtgärder mot konjunkturförsvagningen. Motionerna har väckts med anledning av händelse av större vikt (3 kap. 13 § riksdagsordningen).

Skatteutskottet behandlar motionärernas förslag om ett tidsbegränsat ROT-avdrag.

Ett tidsbegränsat ROT-avdrag

Motionerna

I motionerna hänvisar motionärerna till att den globala finanskrisen medför att konjunkturläget försämrats snabbare än väntat och lägger fram en rad förslag som syftar till att bromsa den negativa utvecklingen och samtidigt främja Sveriges internationella konkurrenskraft. I syfte att stimulera till fortsatt verksamhet inom byggsektorn föreslår motionärerna att det införs en skattereduktion för kostnader för reparation och underhåll samt om- och tillbyggnad av småhus och hyreshus (ROT-avdrag).

I motionerna Fi7 yrkande 8 av Mona Sahlin m.fl. (s) och Fi9 yrkande 1 av Lars Ohly m.fl. (v) föreslår motionärerna att ROT-avdrag ska medges med 30 % av arbetskostnaden för byggtjänster på småhus och hyreshus. ROT-avdraget ska särskilt stimulera till energieffektivisering och miljöförbättrande åtgärder. ROT-avdraget ska medges fram till 2009 års utgång och beräknas kosta ca 3 miljarder kronor per år.

I motion Fi8 yrkande 1 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) föreslår motionärerna en skattereduktion som syftar till att gynna miljöförbättringar. Detta ROT-avdrag ska medges för bygginvesteringar där miljövänliga material används och för investeringar i energieffektivitet och bättre inomhus- och utomhusmiljöer. ROT-avdraget ska medges under åren 2009 och 2010 och beräknas kosta ca 2 miljarder kronor per år.

Utskottets ställningstagande

Tidsbegränsade skattereduktioner för kostnader för reparation och underhåll samt om- och tillbyggnad av småhus och hyreshus har tillämpats under flera år under 1990-talet. Syftet var att åstadkomma en stimulans av verksamheten inom byggsektorn och på så sätt motverka den då aktuella arbetslösheten (se prop. 1992/93:150, bet. 1992/93:SkU36 och prop. 1995/96:229, bet. 1995/96:SkU32).

En tidsbegränsad möjlighet till skattereduktion för byggnadsarbete på bostadshus infördes senast under våren 2004 och avsåg arbeten som utfördes under tiden den 15 april 2004–den 30 juni 2005. Syftet var att öka kapacitetsutnyttjandet inom byggsektorn och motverka arbetslöshet. Trots att en investeringsstimulans för mindre hyresbostäder och studentbostäder införts 2003 var arbetslösheten i byggbranschen då nästan tre gånger så hög som i andra branscher. Skattereduktionen uppgick till 30 % av arbetskostnaden vid reparation och underhåll samt om- och tillbyggnad av bostadshus. För småhus uppgick skattereduktionen till högst 10 500 kr och för privatbostadsrätter till högst 5 000 kr. För hyreshus kunde skattereduktionen uppgå till det högsta av 20 000 kr och tre gånger fastighetsskatten för bostadsdelen för kalenderåret 2004 (prop. 2003/04:163, bet. 2004/05:SkU3).

Den 1 juli 2007 infördes en permanent skattereduktion för hushållstjänster. Syftet med skattereduktionen är att omvandla svart arbete till vitt arbete samt att möjliggöra för kvinnor och män att öka sin tid på arbetsmarknaden. Avsikten är även att fler korttidsutbildade ska komma in på arbetsmarknaden och att såväl kvinnor som män ska kunna kombinera familjeliv och arbetsliv på lika villkor. De berörda tjänsterna ska kunna utföras även av personer som saknar en mer omfattande yrkesutbildning. Skattereduktionen uppgår till 50 % av utgifterna för sådana arbeten. Den får inte överstiga 50 000 kr per person och år (prop. 2006/07:94, bet. 2006/07:SkU15). Den 1 januari 2008 kompletterades reglerna med en skattereduktion för hushållstjänster som tas emot som löneförmån (prop. 2007/08:13, bet. 2007/08:SkU7). I proposition 2008/09:77 Ett enklare system för skattereduktion för hushållsarbete, som nyligen avlämnats till riksdagen, föreslår regeringen bl.a. att privatpersoner ska kunna få skattelättnader direkt vid köpet av hushållstjänster. Avsikten är att de nya reglerna ska träda i kraft den 1 juli 2009.

Frågan om skattereduktionen för hushållstjänster även bör omfatta hushållens utgifter för byggtjänster har aktualiserats i olika sammanhang. Redan när skattereduktionen infördes anförde regeringen att det finns skäl som talar för att även utgifter för byggtjänster ska berättiga till skattereduktion. Mot bakgrund av att konjunkturen för byggnadsarbeten var stark samt av budgetmässiga skäl gjorde emellertid regeringen bedömningen att det inte var lämpligt att inkludera ROT-arbeten. I ärendet framhöll utskottet för sin del att en framtida permanent utvidgning av tillämpningsområdet till ROT-arbeten är angelägen för att motverka svartarbete inom denna

sektor. Frågan har också väckts inom av byggbranschen. Byggbranschen i samverkan (BBIS) lägger i sitt åtgärdsprogram Krafttag mot svartarbete bl.a. fram förslag om en permanent utvidgning av skattereduktionen för hushållstjänster till byggtjänster eftersom detta är ett effektivt sätt att göra svarta jobb vita inom hushållssektorn.

När det gäller frågan om att införa en tidsbegränsad skattereduktion för byggnadsarbeten på bostadshus, finns det enligt utskottets mening anledning att påminna om att riksdagen under hösten fattar beslut om reformer som har en omfattning på ca 32 miljarder kronor. Dessa reformer rustar Sverige för framtiden och bidrar samtidigt till att dämpa effekterna av den internationella konjunkturedgången. Reformerna innebär sänkta skatter för hushåll och företag, satsningar på infrastruktur, forskning och innovationer, utbildningsväsende och en förstärkt välfärd. Inom skatteutskottets ansvarsområde handlar det t.ex. om sänkt skatt på förvärvsinkomster, sänkt skatt för pensionärer, sänkt bolagsskatt, förenklingar inom företagsskatteområdet och åtgärder för att motverka avancerat skattefusks och skatteundandragande. Sveriges budget för 2009 är en av de mest expansiva i Europa, och satsningarna har en inriktning som ligger väl i linje med vad övriga Europa nu planerar att genomföra.

Tack vare en framsynt ekonomisk politik från regeringens sida har Sverige ett gott utgångsläge när det gäller att möta effekterna av den internationella konjunkturedgången. Det finns utrymme för att vidta kraftfulla åtgärder i syfte att motverka de effekter på arbetsmarknaden som den finansiella krisen och den tilltagande lågkonjunkturen ger upphov till. Det handlar både om att förstärka arbetsmarknaden på kort sikt och tillfälligt, för att de som förlorar arbetet inte ska fastna i arbetslöshet, och om att säkra sysselsättningen och stabilisera den svenska ekonomin under åren som kommer. Utskottet konstaterar att regeringen arbetar med åtgärder med denna inriktning. Utskottet anser att regeringens åtgärdsförslag bör avvaktas och avstyrker därför motionsförslagen om ett tillfälligt ROT-avdrag.

Stockholm den 4 december 2008

På skatteutskottets vägnar

Lennart Hedquist

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lennart Hedquist (m), Lars Johansson (s), Annicka Engblom (m), Laila Bjurling (s), Ulf Berg (m), Jörgen Johansson (c), Raimo Pärssinen (s), Gunnar Andrén (fp), Christin Hagberg (s), Lena Asplund (m), Fredrik Olovsson (s), Fredrik Schulte (m), Åke Sandström (c), Helena Leander (mp), Hans Olsson (s), Karin Nilsson (c) och Peter Pedersen (v).

Avvikande mening

Ett tidsbegränsat ROT-avdrag (s, v, mp)

Lars Johansson (s), Laila Bjurling (s), Raimo Pärssinen (s), Christin Hagberg (s), Fredrik Olovsson (s), Helena Leander (mp), Hans Olsson (s) och Peter Pedersen (v) anför:

Sverige befinner sig nu mitt uppe i en jobbkris. En tydlig illustration av den snabbt förvärrade jobbkrisen är att Arbetsförmedlingen den 10 november rapporterade att 19 521 löntagare hade varslats om uppsägning i oktober. Detta kan jämföras med oktober förra året då 3 103 löntagare varslades. Det motsvarar en ökning på över 500 %. Inte på 15 år har så många löntagare varslats under en månad. De prognoser från Finansdepartementet som regeringen har byggt sin ekonomiska politik på förutspår oförändrad sysselsättning, en måttligt ökad arbetslöshet och en hygglig tillväxt. Dessa prognoser avviker nu mycket kraftigt från de prognoser som oberoende bedömare gör.

Riksbanken reviderade ned sina prognoser rejält den 23 oktober och förutser nu nolltillväxt, minskad sysselsättning och kraftigt ökad arbetslöshet. Konjunkturinstitutet valde att den 29 oktober kraftigt revidera ned sina ekonomiska prognoser och bedömer nu att sysselsättningen under de kommande två åren minskar med 100 000 personer netto, att arbetslösheten stiger till 8,2 % och att tillväxten nästa år blir negativ. I samband med denna revidering gjordes bedömningen att ”den försämrade konjunkturbilden i kombination med ett i utgångsläget högt konjunkturrensat sparande talar för att finanspolitiken sammantaget kan tillåtas vara mer expansiv jämfört med augustibedömningen”.

Till sist har även regeringen blivit tvungen att revidera sina prognoser. Det gjordes i samband med presentationen av Uppdatering av Sveriges konvergensprogram 2008. I rapporten redovisades två alternativa scenarier till de prognoser som gjordes i samband med budgetpropositionen. I både det ”optimistiska” och ”pessimistiska” scenariot räknar regeringen med en kraftigt minskad sysselsättning. I det pessimistiska scenariot bedöms arbetslösheten stiga till 9,2 % fram till 2010.

Den samlade bilden är att det ekonomiska läget nu är så pass allvarligt och försämras så snabbt att riksdagen bör fatta beslut om ytterligare stimulanser för ekonomin. Vi menar att riksdagen omedelbart bör ta initiativ till kraftfulla åtgärder för att möta det försämrade konjunkturläget. Regeringen har agerat vad det gäller den akuta finansiella krisen, men verkar stå handfallen inför den mycket snabba försämringen som vi nu ser på arbetsmarknaden och som förväntas accelerera under 2009 och 2010.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet lägger i sina motioner fram förslag om stimulanspaket som syftar till att undvika en djup och långdragen lågkonjunktur och öka investeringarna i kompetens och en

grön omställning så att svenska företag och svenska löntagare blir mer konkurrenskraftiga och kan nå ännu större framgångar i framtiden, när konjunkturen vänder. Sverige behöver investera sig ur jobbkrisen.

Vi vill använda de verktyg som står till buds. Och vi vill göra det nu för att motverka den negativa utvecklingen och för att rusta svenska folket så att vi står starkare när konjunkturen vänder uppåt. Verktygen finns – för den regering som väljer aktivitet före passivitet.

För att nödvändiga byggnadsarbeten på småhus och lägenheter ska tidigareläggas och genomföras nu under lågkonjunkturen föreslår vi att ett nytt ROT-avdrag införs. ROT-avdraget bör ha en utformning som ansluter till de regler som gällde under åren 2004 och 2005. Det handlade då om en skattereduktion på 30 % för arbetskostnader vid inköp av byggtjänster, upp till ca 10 500 kr per småhus och ca 5 000 kr per lägenhet. För hyreshusen medgavs skattereduktion upp till det högsta av 20 000 kr och tre gånger fastighetsskatten. Det nya ROT-avdraget bör vara särskilt inriktat på att uppmuntra energieffektiviseringar och miljöförbättrande åtgärder. Skattereduktionen bör vara tidsbegränsad, och vi bedömer att en stimulansperiod om ett till två år kommer att vara nödvändig.

Riksdagen bör begära att regeringen snarast återkommer med ett förslag som innebär att ett tidsbegränsat ROT-avdrag införs. Eftersom det är viktigt att stimulansen införs snabbt bör reglerna ges retroaktiv verkan. På så sätt kan ROT-avdraget börja gälla i direkt anslutning till att riksdagen fattar sitt beslut om att begära ett förslag om ett tidsbegränsat ROT-avdrag.